

Een eigenzinnig dagboek

„Ik heb het plan opgevat om dit jaar een 'kerkmuzikaal dagboek' te gaan bijhouden. Of het geschikt is voor publicatie, zie ik later wel. In eerste instantie vind ik het gewoon leuk om het te schrijven, om eens bij te houden wat ik zoal doe en meemaak. Maar ik ben ook iemand die het beste denkt via het schrijven, het helpt me bij reflectie en meningsvorming, bij het zoeken naar de juiste richting.”

Met bovenstaande woorden begint kerkmusicus en componist Dirk Zwart in 2009 zijn notities. In het voorjaar van 2010 rolt "Boven jezelf uit zingen" van de drukpersen.

Zwart woont en werkt in Rotterdam. Hij heeft zijn eigen muziekuitgeverij, Nootzaak, is de drijvende kracht achter de Stichting Nieuwe Kerkmuziek, componeert, en publiceert over kerkmuziek. Over al dit soort dingen gaat het dagboek.

Maar het dagboek gaat verder dan dat. Van bladzijde tot bladzijde is de schrijver in gesprek, met zichzelf maar vooral ook met anderen. In de eerste plaats met kerkmusici, voorgangers, kerkzangers en kerkzangers, gesprekken die daadwerkelijk plaatsvonden. In de tweede plaats is Zwart in gesprek met de kerkmuzikale cultuur van vandaag, in al haar verschijningsvormen maar vooral met de populaire evangelicale muziekcultuur. Hij wil deze richting met begrip benaderen: „Dat de aanbiddingsmuziek populair is, lijkt me niet zo verwonderlijk. De popmuziek is nu eenmaal de dominante muzikale cultuur van de jeugd,

zingen
uit
jezelf
Boven

DIRK ZWART
KERKMUZIKAAL
DAGBOEK

die er mee opgegroeid is. Dat de uitingsvorm voor hun geloofsbeleving die van de aanbiddingsmuziek is, is logisch. Muziek roept altijd gevoel op en gevoelens kunnen door muziek worden versterkt, ook religieuze. Is het religieuze gevoel wat stugger of koeler of verstandelijker, dan is daar muziek voor; is het wat flexibeler en warmer en gevoelsmatiger, dan is er weer andere muziek die daarbij aansluit. Het is allemaal nogal cultuurgebonden, lijkt me.”

Maar de praktijk werkt dit begrip tegen, want maar al te vaak is muziek met een hoge gevoelstemperatuur eenzijdige belevingsmuziek, soft, simpel, structuurloos. De geciteerde alinea mondt uit in de conclusie: „Alleen heb ik een godsbeeld, waar andere muziek bij past.” Dat is een rake uitspraak. Het gesprek over het hoe en wat van kerkmuziek gaat helemaal niet over smaak, het gaat ten diepste over de vraag wie God

is. Veel mensen verlangen een zelf bevestigende liturgie, schrijft Zwart, maar zelf stemt hij van harte in met theoloog en therapeut Jean-Jacques Suurmond waar deze zegt: „De liturgie wrikt een kier open in de normale gang van het bestaan. Ze valt ons in de rede, om ons te openen voor dat wat de rede helend overstijgt.” Laat je je als lezer door de gedachtevorming rond dit thema meenemen, dan laat het boek je niet meer los.

Ondertussen dringt de vraag zich op: voor wie is het boek geschreven? Op de achterkant staat dat het bestemd is voor iedereen die zich betrokken voelt bij de ontwikkeling in de kerk en in de kerkmuziek. Zeker waar, maar ondertussen zal het die betrokken lezers wel eens duizelen van alle namen en instanties die langs komen. Daarvoor is slechts één oplossing: lees in een goede stoel zodat je al duizelend niet van je voetstuk hoeft te vallen. Laat je blik al lezend verbreden, want de kerkmuzikale wereld blijkt altijd groter dat het deel waar jij je op beweegt. En vooral: las denkpauses in om als lezer op jouw beurt in gesprek te gaan met de schrijver, want hij denkt scherp, is zelfbewust en schrijft niet om zijn lezers te behagen, maar om ze mee te nemen in zijn pleidooi voor kerkmuzikale kwaliteit en schoonheid.

N.a.v. Dirk Zwart, "Boven jezelf uit zingen. Kerkmuzikaal dagboek"; 256 pag.; € 17,90; ISBN 9789057871443; Uitgave: Merweboek, Sliedrecht; www.merweboek.nl.